

TARIFFNEMNDA

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep

0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
TN-200803453

Dato:
27. juni 2008

EØS-RETTLIG VURDERING AV ALLMENNGJØRINGSORDNINGEN OG TARIFFNEMNDAS VEDTAK OM ALLMENNGJØRING

Tariffnemnda besluttet i møte 25. juni 2008 å stille behandlingen av LOs begjæringer om allmenngjøring av Verkstedsoverenskomsten i skips- og verftsindustrien og Landsoverenskomsten for elektrofagene for hele landet, i bero. Nemnda ønsker en nærmere vurdering av de EØS-rettslige sidene ved allmenngjøringsordningen og allmenngjøringsforskriftene før det treffes vedtak i sakene. Tariffnemndas beslutning er truffet på grunnlag av den senere tids rettspraksis fra EF-domstolen og øvrige innspill som er kommet under nemndas behandling av sakene.

Lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m. v. (allmenngjøringsloven) trådte i kraft samtidig med EØS-avtalen i 1994, og har til formål "...å sikre utenlandske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har. Dette for å hindre at arbeidstakere utfører arbeid på vilkår som samlet sett er påviselig dårligere enn hva som er fastsatt i gjeldende landsomfattende tariffavtaler for vedkommende fag eller bransje, eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke", jf. § 1-1. I henhold til forarbeidene til loven er formålet også å hindre konkurransevridning til ulempe for norske virksomheter og arbeidstakere.

På grunnlag av de tariffavtaler som kreves allmenngjort fastsetter Tariffnemnda forskrifter, som gjelder som minstevilkår for alle som utfører arbeid innenfor forskriftens virkeområde. Dette gjelder både for norske organiserte og uorganiserte arbeidstakere og for utenlandske arbeidstakere ansatt i norske virksomheter, og arbeidstakere som er utsendte i forbindelse med tjenesteyting.

Tariffnemnda er gjennom lov og forarbeider gitt en relativt vid kompetanse til å fastsette selvstendige bestemmelser som bare delvis korresponderer med bestemmelser i den aktuelle tariffavtalen. Ordningen atskiller seg således fra andre allmenngjøringsordninger i Europa der det er tariffavtalen som sådan som kan gis allmenn gyldighet. Det kan derfor

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon:	Telefaks:	E-post:
Arbeids- og inkluderingsdepartementet Postboks 8019 Dep 0030 OSLO	Einar Gerhardsens plass 3	22 24 69 31/39 Forværelse: 22 24 69 01	22 24 95 46	tariffnemnda@aid.dep.no

antakelig legges til grunn at vår ordning i realiteten innebærer delegasjon av myndighet til å forskriftsfeste minstelønnsreguleringer og ikke allmenngjøring i utsendingsdirektivets forstand (Dir. 96/71 EF), se nedenfor.

Per i dag gjelder tre allmenngjøringsforskrifter:

- Forskrift 26. juni 2006 nr. 703 om allmenngjøring av tariffavtaler for enkelte petroleumsanlegg på land
- Forskrift 26. juni 2006 nr. 704 om allmenngjøring av tariffavtaler for byggeplasser i Osloregionen
- Forskrift 21. november 2006 nr. 1291 om allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge.

27. september 2007 begjærte LO i tillegg allmenngjøring av:

- Verkstedoverenskomsten i skips- og verftsindustrien (VO), og
- Landsoverenskomsten for elektrofagene for hele landet (LOK)

Sakene har vært gjenstand for grundig behandling i nemnda, og 15. april 2008 ble utkast til forskrift om allmenngjøring av Verkstedoverenskomsten (VO) sendt på høring med frist for merknader 30. mai 2008. Saken ble også sendt Justisdepartementet, som ikke hadde merknader til innholdet i forskriften. Lovavdelingens forskriftsenhet ga imidlertid innspill til utkastets strukturelle og regeltekniske sider. Nemnda har foreløpig ikke tatt endelig stilling til om den vil sende utkast til forskrift om allmenngjøring av elektrofagsoverenskomsten for hele landet på høring.

Både i forbindelse med Arbeids- og inkluderingsdepartementets evaluering av allmenngjøringsordningen i 2005, og i forbindelse med nemndas arbeid med de konkrete forskriftene har det vært reist spørsmål ved de EØS-rettslige sidene av allmenngjøringsordningen generelt, og nemndas praktisering av loven når den har fastsatt konkrete forskrifter spesielt. Justisdepartementet ga innspill både i for- og etterkant av evalueringen i 2005 jf. Justisdepartementets brev av 13. april og 19. desember 2005.

Tariffnemnda er dessuten kjent med at ESA i brev 16. april 2008 har bedt Arbeids- og inkluderingsdepartementet besvare en rekke spørsmål om forholdet mellom allmenngjøringsloven og EØS-retten. Det vises til en klage fra en norsk arbeidsgiverorganisasjon. Arbeids- og inkluderingsdepartementet sendte svarbrev til ESA 28. mai 2008.

I forbindelse med nemndas behandling av begjæring om allmenngjøring av VO og LOK har det igjen vært reist EØS-rettslige problemstillinger, særlig fra arbeidsgiversiden. Det er vist til at EF-domstolen i løpet av de siste månedene har avsagt flere dommer (C-341/05 (Laval), C-346/06 (Dirk Rüffert) og C-319/06 (Kommisjonen mot Luxemburg)) vedrørende utsendingsdirektivet (Dir. 96/71 EF), som hevdes å kunne ha betydning også for allmenngjøringsordningen. Den siste av disse dommene ble avsagt 19. juni.

Tariffnemnda som andre forvaltningsorgan, må holde seg innenfor rammene av internasjonal rett når vedtak skal fattes. På bakgrunn av de vurderingene som har vært gjort hittil, både av Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Justisdepartementet, Utenriksdepartementet og andre, har nemnda lagt til grunn at allmenngjøringsloven som sådan holder seg innenfor EØS-rettens rammer. Nemnda har derfor lagt allmenngjøringsloven og de fullmakter den gir til grunn for sin saksbehandling.

Ved praktiseringen av loven har nemnda lagt betydelig vekt på forarbeidene hvor det i flere sammenhenger uttales at allmenngjøring ikke skal benyttes i større utstrekning enn det som er nødvendig for å oppfylle formålet med loven. Dette har vært bestemmende for nemndas valg med hensyn til hva som allmenngjøres, særlig når det gjelder lønnsbestemmelsene, hvor det er tariffavtalenes minstelønnssatser som benyttes i forskriftene.

Det er mange og vanskelige avveininger som ligger til grunn for de vedtak nemnda har fattet om allmenngjøring. At det stadig reises tvil om hvorvidt allmenngjøringsloven er i samsvar med EØS-retten og hvor grensene for nemndas kompetanse går, er ikke heldig for ordningen. Innspillene nemnda har fått, særlig i forbindelse med behandlingen av begjæringen om allmenngjøring av Verkstedoverenskomsten i skips- og verftsindustrien og de nylig avsatte dommene i EU, har derfor medført at nemnda nå føler behov for en ny gjennomgang og vurdering av forholdet til EØS-retten

Tariffnemnda ber for det første om en EØS-rettslig vurdering av selve allmenngjøringsordningen. Gitt at allmenngjøringsloven er i overensstemmelse med EU-retten, ønsker nemnda en avklaring av grensene for nemndas kompetanse når vedtak skal fattes, særlig når det gjelder hvorvidt nemnda kan forskriftsfeste bestemmelser i tariffavtaler som materielt sett går lenger enn minimumsvilkår i lovgivningen. Det gjelder for eksempel arbeidstidsbestemmelsene hvor de fleste tariffavtalene har avtalefestet 37 ½ times arbeidsuke, mens den ukentlige normalarbeidstiden i arbeidsmiljøloven er 40 timer. Det samme gjelder overtidsbetaling hvor de fleste avtalene gir rett til 50 og 100 % overtidsbetaling for arbeid utover den tariffbestemte normalarbeidsuka, mens lovens ordning gir rett til 40 % overtidsbetaling for arbeid utover 40 timer per uke.

Tariffnemnda ber om Justisdepartementets lovavdelings gjennomgang og vurdering av disse problemstillingene så snart som mulig og senest innen 15. september 2008 slik at nemnda kan fatte vedtak i de to sakene den har til behandling.

Med hilsen

Ellen Mo
nemndas leder